

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Ndob/41/2024
Identifikačné číslo spisu:	5624203618
Dátum vydania rozhodnutia:	26.02.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivana Nemčeková
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:5624203618.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivany Nemčekovej a členiek senátu JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD. a JUDr. Lenky Praženkovej, v spore žalobcu PATRIOT GROUP, s. r. o., so sídlom Kpt. Jaroša 1312/29, Trenčín, IČO: 45 407 657, zastúpeného Advokátska kancelária KONCOVÁ & PARTNERS, s.r.o., so sídlom Kpt. Jaroša 1312/29, Trenčín, IČO: 47 256 907, proti žalovanému MONTIKL s.r.o., so sídlom Tichá 5888/24, Malacky, IČO: 55 189 407, o odporovateľnosť právneho úkonu, vedenom na Mestskom súde Bratislava III pod sp. zn. 61Cb/131/2024, o nesúhlase Mestského súdu Bratislava III s postúpením sporu Okresným súdom Liptovský Mikuláš, takto

rozhodol:

Príslušným súdom na konanie v spore vedenom na Mestskom súde Bratislava III pod sp. zn. 61Cb/131/2024 je Mestský súd Bratislava III.

Odôvodnenie

1. Mestský súd Bratislava III predložil súdny spis Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“), z dôvodu jeho nesúhlasu s postúpením sporu Okresným súdom Liptovský Mikuláš podľa § 43 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), majúci za to, že nie je kauzálny príslušným na konanie v spore, ktorý nepovažuje za obchodnoprávny. K dôvodom predloženého nesúhlasu uviedol, že predmetný spor má občianskoprávny charakter, keďže predmetom postúpeného sporu je odporovateľnosť právneho úkonu, ktorým je zmluva o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti, uzavretá medzi obchodnou spoločnosťou SAMIRE s.r.o. (dlžníkom žalobcu) a žalovaným, pričom pohľadávka žalobcu voči uvedenému dlžníkovi je v súčasnosti vymáhaná v exekučnom konaní. V danom spore je teda predmetom konania zmluva o zriadení záložného práva ako občianskoprávny úkon dojednaný podľa ust. § 151a a nasl. Občianskeho zákonníka (zák. č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov; ďalej tiež „OZ“), a nie podľa predpisov obchodného práva a ani nejde o tzv. absolútny obchod. Odporovateľnosť právneho úkonu upravuje „výlučne len Občiansky zákonník“. Podľa

predkladajúceho súdu o obchodnoprávny charakter sporu ide vtedy, ak ide o spor podľa druhej časti Obchodného zákonníka

(zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov; ďalej tiež „ObZ“), prípadne o spor zo záväzkového vzťahu, ktorý možno podľa ustanovení § 261 ObZ a § 262 ObZ považovať za obchodný záväzkový vzťah, avšak v danom prípade o taký spor nejde. Vyplyvať to má aj z toho, že jeho predmetom nie sú záväzky peňažného charakteru, t.j. žalobca sa voči žalovanému nedomáha zaplatenia peňažného nároku z právneho vzťahu, o ktorom

by sa dalo usúdiť, že má obchodnoprávny charakter. Mestský súd Bratislava III na podporu svojej argumentácie poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Ndob/109/2023 a sp. zn. 1Ndob/125/2023.

2. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) ako súd spoločne nadriadený Mestskému súdu Bratislava III a Okresnému súdu Liptovský Mikuláš, príslušný na rozhodnutie podľa § 43 ods. 2 CSP, po preskúmaní okolností sporu o (kauzálnu) príslušnosť dospel k záveru, že nesúhlas Mestského súdu Bratislava III s postúpením sporu Okresným súdom Liptovský Mikuláš nie je dôvodný.

3. Podľa ustanovenia § 1 ods. 1 a 2 ObZ, tento zákon upravuje postavenie podnikateľov, obchodné záväzkové vzťahy, ako aj niektoré iné vzťahy súvisiace s podnikaním. (2)

Právne vzťahy uvedené v odseku 1 sa spravujú ustanoveniami tohto zákona. Ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa týchto ustanovení, riešia sa podľa predpisov občianskeho práva.

Ak ich nemožno riešiť ani podľa týchto predpisov, posúdia sa podľa obchodných zvyklostí, a ak ich niet, podľa zásad, na ktorých spočíva tento zákon.

4. Podľa ustanovenia § 2 ods. 2 písm. a) ObZ, podnikateľom podľa tohto zákona je osoba zapísaná v obchodnom registri.

5. Podľa ustanovenia § 261 ods. 1 a 8 ObZ, táto časť zákona upravuje záväzkové vzťahy medzi podnikateľmi, ak pri ich vzniku je zrejmé s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti. (8) Pri použití tejto časti zákona podľa odsekov 1 a 2 je rozhodujúca povaha účastníkov pri vzniku záväzkového vzťahu.

6. Podľa ustanovenia § 42a ods. 1 veta prvá OZ, veriteľ sa môže domáhať, aby súd určil, že dlžníkove právne úkony podľa odsekov 2 až 5, ak ukracujú uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky, sú voči nemu právne neúčinné.

7. Na konanie v obchodnoprávných sporoch pre obvod Krajského súdu v Bratislave je príslušný Mestský súd Bratislava III (§ 22 písm. a/ CSP).

8. Podľa ustanovenia § 2 ods. 3 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, sídlom Mestského súdu Bratislava III je mesto Bratislava; jeho obvod tvorí územný obvod okresov Bratislava I, Bratislava II, Bratislava III, Bratislava IV a Bratislava V.

9. Podľa ustanovenia § 3 ods. 2 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, sídlom Krajského súdu v Bratislave je mesto Bratislava; jeho obvod tvoria obvody a) mestských súdov podľa § 2 ods. 1 až 4, b) Okresného súdu Malacky, c) Okresného súdu Pezinok.

10. Súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania; kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch súd skúma iba do otvorenia pojednávania alebo predbežného prejednávania sporu (§ 40 CSP).

11. Ak súd postupom podľa § 40 a § 41 zistí, že nie je príslušný, bezodkladne postúpi spor príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomí o tom žalobcu. Žalovaného upovedomí len vtedy, ak mu už bola žaloba doručená (§ 43 ods. 1 CSP).

12. Ak súd, ktorému bol spor postúpený, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú súdy viazané (§ 43 ods. 2 CSP).

13. Z obsahu predloženého spisu vyplýva, že daný spor o neúčinnosť právneho úkonu začal dňa 18.09.2024 dôjdením žaloby na Okresný súd Liptovský Mikuláš, ktorý následne dňa 19.09.2024 pod sp. zn. 4Cn/5/2024 spor postúpil podľa § 43 ods. 1 CSP Mestskému súdu Bratislava III, ako súdu kauzálnu príslušnému na konanie v obchodnoprávných sporoch, s poukazom na § 22 písm. a) CSP a § 40 CSP. V postúpení sporu uviedol, že obe sporové strany sú podnikatelia, preto vzťah medzi nimi má obchodnoprávny charakter a keďže žalobca sa nároku uplatnenému voči žalovanému domáha v súvislosti so svojou podnikateľskou činnosťou ako aj podnikateľskou činnosťou žalovaného. V tejto súvislosti okresný súd poukázal na to, že žalovaný pri uzatváraní zmluvy o pôžičke a zmluvy o zriadení záložného práva so spoločnosťou SAMIRE s.r.o., neúčinnosť ktorej žaluje, konal v rámci svojej podnikateľskej činnosti. Podporne poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu

sp. zn. 2Ndc/12/2024.

14. Vec (spis) predkladajúci mestský súd v danom prípade argumentačne odvodzuje (procesno) právny charakter sporu predovšetkým od (hmotno) právneho charakteru záväzkového vzťahu strán, poukazujúc na nesplnenie podmienok stanovených v § 261 ObZ a § 262 ObZ, pričom a contrario spor považuje za občianskoprávny.

15. Pre posúdenie dôvodnosti nesúhlasu Mestského súdu Bratislava III s postúpením mu sporu Okresným súdom Liptovský Mikuláš bolo primárne potrebné ustáliť, či v danom prípade ide o obchodnoprávny spor, ktorý ako pojem procesného práva nie je v predpisoch upravujúcich konanie pred súdmi v súkromnoprávných sporoch a iných súkromnoprávných veciach (CSP) definovaný, a preto je potrebné pre jeho vymedzenie vychádzať z predpisov hmotného práva upravujúcich obchodnoprávne vzťahy a občianskoprávne vzťahy, teda predovšetkým z Obchodného zákonníka ako *lex specialis* a Občianskeho zákonníka ako *lex generalis* (m. m. 5Ndc/13/2024).

16. Pojem obchodnoprávny spor v odôvodnených prípadoch nemožno úzko stotožňovať s obchodnoprávnym záväzkovým vzťahom, aj keď vo väčšine prípadov tomu tak bude (m. m. sp. zn. 5Ndob/20/2024).

17. To, či v tom-ktorom prípade ide o obchodnoprávny spor, závisí od predmetu civilného sporového konania, ktorý je daný (skutkovým a právnym) vymedzením uplatneného nároku v žalobe.

18. Pre stanovenie súdnej príslušnosti je vždy významný obsah žaloby, ktorý formuluje žalobca, teda i to, akej súdnej ochrany sa dovoľáva. V okolnostiach toho ktorého prípadu nepôjde o prejudikovanie meritórneho rozhodnutia vo veci samej, ale o kritériá určujúce príslušnosť súdu ako jednej z podmienok konania (sp. zn. 6Ndc/15/2019).

19. Predmetom daného sporu je konkrétne odporovanie právneho úkonu dlžníka žalobcu, obchodnej spoločnosti SAMIRE, s.r.o. Žalobou o právnu neúčinnosť právneho úkonu je napadnutá záložná zmluva k nehnuteľnostiam (v katastrálnom území J.okres L. M.) špecifikovaným v žalobe, uzavretá medzi SAMIRE s.r.o.

ako záložným dlžníkom a žalovaným ako záložným veriteľom, vklad ktorej bol povolený dňa 02.08.2024. Dlh SAMIRE s.r.o. voči žalobcovi tento doložil rozhodcovským rozsudkom R 19/2023 zo dňa 06.03.2023, vydaným rozhodcom JUDr. Milanom Vojtekom, LL.M., so sídlom Jilemnického 30, Martin a na jeho základe vedeným exekučným konaním - upovedomením o začatí exekúcie súdnou exekútorkou JUDr. Evou Falisovou, so sídlom exekútorského úradu v Bratislave, zo dňa 08.08.2024, sp. zn. 424EX 259/24.

20. Predmet sporu súvisí s tým, že žalobcov dlžník zodpovedá za splnenie povinnosti splniť veriteľovi svoj (vymáhateľný) dlh celým svojím majetkom, v opačnom prípade porušením tejto povinnosti vzniká veriteľovi právo domáhať sa uspokojenia z majetku dlžníka.

Ak dlžník realizuje svoje dispozičné oprávnenia vo vzťahu k majetku, ktorým veriteľovi zodpovedá za splnenie dlhu, môže takéto konanie dlžníka spĺňať kvalifikované požiadavky tzv. objektívneho odporového práva, čím veriteľovi vznikne osobitné oprávnenie postihnúť tento majetok aj v prípadoch, keď sa už nebude nachádzať v dlžníkovej dispozícii.

21. „Pojem „objektívne odporové právo“ možno charakterizovať ako súhrn hmotnoprávných noriem, regulujúcich vzájomné vzťahy veriteľa a dlžníka v situáciách, keď dlžník zodpovedá za splnenie svojho dlhu tým majetkom, ktorý sa už nenachádza v jeho majetkovej dispozícii; ako aj právne vzťahy veriteľa, dlžníka a adresáta subjektívneho odporového práva veriteľa. Naposledy menovanú tretiu osobu možno charakterizovať

ako osobu pasívne vecne legitimovanú zo subjektívneho odporového práva veriteľa. ... Subjektívne odporové právo veriteľa smeruje voči tretej osobe, t. j. subjektu, do ktorého majetkovej sféry prešla časť alebo celý majetok dlžníka ako následok reprobovaného (odporovateľného) právneho úkonu medzi touto treťou osobou a dlžníkom.

Subjektívne odporové právo veriteľa je osobitným hmotnoprávnym oprávnením, ktoré sa realizuje žalobou v klasickom sporovom konaní, kde veriteľ vystupuje ako žalobca a uvedená tretia osoba je ním označená ako žalovaný.“ (Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F. Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník. I. § 1 450. 2. vydanie. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 347). Odporovanie právnomu úkonu vymedzenému v žalobe je (hmotnoprávne) upravené v Občianskom zákonníku (§ 42a a nasl. OZ).

Podľa Števčeka a Sedlačka „(s)účasne platí, že z hľadiska hmotnoprávnej úpravy sa objektívne odporové právo v zmysle § 42a a 42b OZ vzťahuje aj na obchodné záväzkové vzťahy (§ 1 ods. 2 OBZ)“ (Tamtiež, s. 357). S uvedenou tézou je možné sa vo všeobecnosti stotožniť, uvedení autori Veľkého komentára k OZ však už bližšie neuvádzajú, o ktoré obchodnoprávne záväzkové vzťahy z pohľadu odporového práva ide, a predovšetkým medzi ktorými subjektami.

22. To, že odporovanie právnomu úkonu vymedzenému v žalobe je (hmotnoprávne) upravené v Občianskom zákonníku (§ 42a a nasl. OZ), samo osebe ešte neznamená, že (procesne) ide o občianskoprávny spor (obdobne uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2Ndc/12/2024 z 29.04.2024). Predmetom daného súdneho sporu o neúčinnosť právneho úkonu je teda nárok vyplývajúci zo zákonom upravenej ochrany práva veriteľa uspokojiť svoju vymáhateľnú pohľadávku voči dlžníkovi, pričom medzi sporovými stranami - žalujúcim veriteľom a žalovanou treťou osobou, nie je obchodnoprávny vzťah prameniacy z ich vlastného vzájomného obchodného (záväzkového) vzťahu.

23. Najvyšší súd už skôr v obdobnej veci vyslovil, že pre konštatovanie obchodnoprávneho sporu v danom type civilného sporového konania o určenie neúčinnosti právneho úkonu podľa § 42a a nasl. OZ je určujúce, že predmetom odporovacej žaloby je zmluva o zriadení záložného práva v prospech žalovaného k majetku (nehnutelnosti) dlžníka žalobcu, že strany sporu (obchodné spoločnosti) majú status podnikateľov, pričom úprava odporového práva zakotvená v § 42a a nasl. OZ nevylučuje jeho uplatnenie voči podnikateľom (m.m. sp. zn. 3Ndob/21/2024).

24. Vychádzajúc z vyššie uvedeného, v danom prípade okrem právneho statusu strán (tu podnikateľov), pre kauzálnu príslušnosť súdu v spore o určenie neúčinnosti právneho úkonu podľa § 42a a nasl. OZ je určujúcim predmet sporu, ktorým je nárok žalobcu opierajúci sa o ním uplatnené odporové právo veriteľa, týkajúce sa právneho úkonu žalovaného (tretej osoby) a dlžníka žalobcu, ktorým žalovaný (záložným právom) zabezpečuje splnenie vlastnej pohľadávky z podnikania voči dlžníkovi žalobcu,

čím ukracuje vymáhateľnosť veriteľovej (žalobcovej) pohľadávky voči rovnakému dlžníkovi. Pre splnenie kritérií obchodnoprávneho sporu v tomto konaní teda nie je podstatné to, že medzi žalobcom a žalovaným nie je priamy záväzkový vzťah obchodnoprávneho charakteru. V tomto type konania dlžník žalobcu sporovou stranou nie je a žaloba sa uplatňuje voči žalovanému ako tretej osobe bez priameho právneho vzťahu k veriteľovi a jeho pohľadávke, pričom predmet sporu sa týka právneho úkonu medzi treťou osobou (tu žalovaným) a dlžníkom žalobcu, ktorým ukracuje vymáhanie žalobcovej pohľadávky voči dlžníkovi.

25. Najvyšší súd dodáva, že v skorších rozhodnutiach taktiež dovodil, že v sporovom konaní o neúčinnosť právneho úkonu o obchodnoprávny spor môže ísť aj vtedy, ak sa týka vzťahov, ktoré vznikli pri zabezpečení plnenia záväzkov v záväzkových vzťahoch, ktoré sa spravujú treťou časťou ObZ (§ 261 ods. 7 ObZ) [sp. zn. 2Ndob/109/2023, ods. 15 a contrario], resp. v inej obdobnej veci bolo pre konajúce súdy, nazerajúce na spor ako spor obchodnoprávny, podstatné, že odporované právne úkony sa viazali k ručiteľskému záväzku, ktorým bolo zabezpečené plnenie z úverovej zmluvy, uzavretej medzi

dvomi obchodnými spoločnosťami, konkrétne bankou a akciovou spoločnosťou [sp. zn. 1Ndob/83/2023, ods. 25].

26. Najvyšší súd vzhľadom na vyššie uvedené konštatuje, že predmetom sporu o príslušnosť bola kauzálna príslušnosť súdu z hľadiska právneho charakteru sporu vo veci samej. Keďže z tohto hľadiska nesúhlas Mestského súdu Bratislava III s postúpením mu sporu Okresným súdom Liptovský Mikuláš nie je dôvodný, najvyšší súd rozhodol tak, ako vyplýva z výrokovej časti tohto uznesenia.

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.